Viktig næring. Havbruk er blant våre viktigste eksportnæringer. Spørsmål fra norske bøn og mente kanon på 36 milliarder middagstallerkener verden rundt - hver eneste dag. Foto: Ole Jørgen Bratt og privat fra Ola Fjortoft i Nærlandsfjorden. Jørgen Bratt/NTB NTB scanpix

Behov for helhetstenkning i havbruket

Havbruksnæringens betydning i norske kystsamfunn og bidrag til norsk økonomi tilsier at spørsmål knyttet til forvaltningen av næringen bør settes høyt på agendaen.

LESERINNLEGG

ROY ROBERTSEN
SENIORFORSKER
NOFIMA

4 september 2016 15:31

Finansdepartementet har i pressemelding 27. april informert om at regjeringen vil utrede og eventuelt foreslå en grunnrentekatt på havbruk. Utredningen av eventuell grunnrente må ses på bakgrunn av den økte økonomiske betydningen den norske havbruksnæringen har og fortsetts å få. Diskusjonen om grunnrente for havbruk, eller ikke er også fundamentert i bruk av et feilaspekt, som er tilgang på egnet sjøareal.

Havbruk er blant våre viktigste eksportnæringer. Spørsmål fra norske hav og menter hanner

på 36 millioner middagstallerkener verden rundt - hver eneste dag. Eltsengspørselen etter norsk laks er økende. En viktig forutsetning for at havbruksselskapene skal kunne tilfredsstille denne etterspørselen, og fortsatt kunne øke verdiskapingen i Norge, er tilgang til sjøareal.

Sykdomsforebygging

Næringen har behov for å få klaret nye lokaliteter og for utvidelser av eksisterende lokaliteter. Dette er dets begrunnet i ønsket om å sikre produksjonsvekst, men det handler også i vesentlig grad om å ha mulighet til å ha en robust og hensiktsmessig lokalitetsstruktur for effektiv sykdomsforebygging og -bekjempelse. Lakselus er for tiden havbruksnæringens fremste utfordring. Samlet bruker næringen nær fem milliarder kroner i året på lakselusbekjempelse. Et av de viktigste tiltakene i kampen mot spredning av lakselus handler om arealer. En god lokalitetsstruktur med tilstrekkelig avstand mellom anleggene vil være avgjørende for en samordnet og effektiv bekjempelse fra næringsaktørene. Dette forutsetter effektive prosesser for klarering av havbruksloklaliteter.

> Et av de viktigste tiltakene i kampen mot spredning av lakselus handler om arealer. En god lokalitetsstruktur med tilstrekkelig avstand mellom anleggene vil være avgjørende for en samordnet og effektiv bekjempelse

Fragmentert regulering

Vurderingen av om det skal tillates etablering av havbruk eller ikke er sammensatt. De ulike hensyn kommer dets til uttrykk i formålsparagrafen til akvakulturloven, hvor det heter at: *«Loven skal fremme akvakulturnæringens lønsomhet og konkurransekraft innenfor rammene av en bærekraftig utvikling, og bidra til verdiskaping på kysten.»*

Nofima har tidligere påpekt (rapport 37/2016) at reguleringen av havbruksnæringen er fragmentert og at dette har negative konsekvenser for prosessene for tildeling av areal til havbruk. Beslutningskompetansen er spredt på ulike sektorstater og fylkeskommunen, samtidig som alle tre forvaltningsnivåer (kommune, fylkeskommune og stat) er involvert. Før det kan gis tillatelse etter akvakulturloven må søkeren ha særskilt tillatelse gitt i medhold av flere lovverk:

* Matloven (Mattilsynet)

* Dyrevelferdsloven (Mattilsynet)

* Forurensningsloven (Fylkesmannen)

* Havne- og farvannsloven (Kystverket)

* Vannressursloven (ved behov for vannuttak) (NVE)

I tillegg gjør fylkeskommunen en skjønnsmessig vurdering i medhold av akvakulturloven før det eventuelt kan gis tillatelse. Konsekvensen av gjeldende regulering er at hver av de ulike sektormyndigheter i praksis har vetterett for om det skal gis tillatelse til etablering av havbruk på en ønsket lokalitet. Dersom én av sektormyndigheten gir avslag på en søknad, kan det ikke gis tillatelse til oppstart av virksomhet. I tillegg til sektormyndighetene, har også lokale myndigheter vetterett ved at en kommune, gjennom sine arealplaner, i praksis kan stenge muligheten for havbruksvirksomhet. Tildelingsprosessen sikrer at alle berørte interesser blir vurdert før det gis tillatelse. Den fragmenterte søkebehandlingen gjør imidlertid at det i dagens regulering i realiteten ikke er rom for en helhetlig skjønnsmessig vurdering hvor de totale fordeler og ulemper ved en etablering av havbruk på en konkret lokalitet, veies opp mot hverandre.

Beslutninger på riktig grunnlag

Roy Robertsen, seniorforsker Nofima. FOTO: OTTO JOHN HAE JENSEN

Havbruksnæringens betydning i norske kystsamfunn og bidrag til norsk økonomi tilsier at spørsmål knyttet til forvaltningen av næringen bør settes høyt på agendaen. I forhold til lokalitetstildelinger bør reformer kunne prøves for å sikre helhetsperspektivet i søknadsprosessen. Dette må skje samtidig som en sikker og beslutninger bygger på et riktig og faglig grunnlag. Behovet for utvikling i lokalitetstilgang og -struktur, kan tilsi at det er nødvendig med en sterkere samordningsmyndighet som gis et overordnet ansvar i forhold til sektormyndighetene. En slik sterkere samordning vil kunne sikre en samlet helhetlig vurdering, samtidig som det vil kunne bidra til en mer effektiv søknadsbehandling hvor alle berørte interesser vurderes.

(VILKÅR)